

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 48.

V Ljubljani, dne 9. novembra 1906.

Letnik I.

Tobačno delavstvo in starostna preskrbnina.

Ena najbolj perečih zadev tobačnega delavstva je bila in je skrb za boljšo, primernejšo starostno preskrbnino. Zdaj je takale: V prvi kategoriji se dobi po desetih letih 80 vin., po 40 letih 160 vin. na dan, v drugi kategoriji 70, oziroma 140, v tretji 60, oziroma 120, v četrti 50, oziroma 100, v peti 40 oziroma 180 vinarjev. Preskrbnina se more dobiti le po preteku desetih let. Delavec ali delavka, ki je služila manj nego deset let, je mogla zdaj le s prošnjo dobiti majhno odpravnino. Vsakih deset let se je zvišala preskrbnina, vmes ne; delavka, ki je delala 29 let in enajst mesecev, je dobila preskrbnino samo za 20 let. V vsakem slučaju je moral delavec ali delavka prinesiti zdravniško izpričevalo nezmožnosti za delo.

Ljubljansko podporno društvo je v tem oziru že od svojega začetka sem sklepalo resolucije in delalo prošnje na generalno direkcijo. Slovenski poslanci so posredovali drage volje glede na to zadevo. Omenjamo naj samo sledeče znamenite shode: Dne 30. julija 1900 pri Virantu, dne 6. oktobra 1901, dne 14. junija 1902, dne 19. julija 1902 (v navzočnosti državnega poslanca dr. Šusteršiča, ki je obljubil svojo podporo, in dne 5. oktobra 1902. Na svoje prošnje smo dobili odgovor, da se bo tobačnih delavcev preskrbnina uredila, ko se vpelje splošno delavsko zavarovanje za starost. Toda naše društvo ni mirovalo. Tudi od 1. 1903 dalje ni bilo domala nobenega shoda, da ne bi bili povdarjali svojih zahtev in v

dveh spomenicah, ki smo jih poslali generalni direkciji, smo jih tudi navedli.

Da pa opozarjamo na shode in sklepe našega društva pred 1. 1903 natančneje, za to imamo tale vzrok: Socialni demokratje se bahajo v »Arbeiter Zeitung« in »Rdečem Praporju« in »Tabakarbeiterju«, pa tudi zasebno, da so oni to dosegli. Nam se zdi ta baharija naravnost neumna. Kje so neki bili socialni demokratje, ko smo mi to vprašanje že natančno obdelali in storili, kar smo mogli, da ni zaspalo? Soc. demokratska zveza se baha, da je napravila od leta 1903 dve vlogi; mi smo jih pred letom 1903 pet. Na to se smemo sklicevati tembolj, ker za to dobro ve tudi bivši predsednik podpornega društva, sedanji sodrug Findeisen.

Toda še nekaj bodi povedano srakam, ki si nadevlejo pavovo perje: Mi smo že meseca julija zvedeli, da se z novim letom zboljšajo starostne preskrbnine tobačnega delavstva. Na shodu nam je to povedala zastopnica kršč. soc. zveze Ivana Majeski; in to smo takrat že priobčili v »Naši Moči«. Ta zveza je namreč z vso močjo pritiskala na finančno ministrstvo in ne na generalno direkcijo, ki sama v tem oziru ne more nič storiti. To je bilo odločilno. Vplivni državni poslanci so pripravili finančnega ministra, da se je vsaj nekoliko vdal. In o tem smo vedeli že meseca julija. Nikar torej ne bahajte, ko se vam mora vsak smejati v obraz, da je izprememba vaša dosega. Doseglo jo je tobačno delavstvo in po tem, kar se je doseglo, lahko rečemo, da ima svoje zasluge tudi ljubljansko podporno društvo, največ pa krščansko socialna zveza na Dunaju, kateri izrekamo ob ti priliki svoje prisrčno zaupanje.

Naše glavne zahteve so bile vedno te: zvišanje preskrbnine; določitev, da se preskrbnina zvišuje od leta do leta; s 40. letom naj ima vsak pravico do preskrbnine; za slučaj, da kdo pred desetimi leti postane nesposoben za delo, naj se mu dá preskrbnina.

Poglejmo, kaj bo veljalo od 1. januarja 1907 dalje:

1. **Zvišanje.** Odslej se ne bo računala preskrbnina več na dni, marveč na mesece tako-le: V prvi kategoriji po 10 letih 27 K, po 40 letih 54 K; v drugi 24, oziroma 48; v tretji 21, oziroma 42; v četrti 18, oziroma 36; v peti 15, oziroma 36 kron na mesec. Zvišana je torej po desetih letih za tri kro- ne, po 40 letih za šest kron mesečno.

2. **Stopnjevanje.** Odslej se ne bo več stopnjevala preskrbnina od 10 do 10 let, marveč vsako leto posebej, in sicer eno tridesetino tiste svote, ki je bila začetkom določena. Potemtakem dobi vsak v prvi kategoriji vsako leto mesečnih 90 v več, v drugi 80, v tretji 70, v četrti 60, v peti 50. — Zadnje leto se šteje za celo, če je dotičnik vsaj šest mesecev še delal. Tako n. pr. dobi preskrbnino za 20 let, kdor je delal 19 let in 6 mesecev; kdor manj, le za 19 let.

3. **Starost.** Kdor izpolni 60. leto, ali kdor je delal v tovarni štirideset let, ima pravico do preskrbnine tudi brez zdravniškega izpričevala.

4. **Odpravnina.** Kdor je bil vsaj pet let v tovarni, in je postal nezmožen za delo brez kake nezgode v tovarni, dobi odpravnino; in sicer v prvi kategoriji 162 K, v drugi 144, v tretji 126, v četrti 108, v peti 90 K enkrat za vselej.

Franc Bregar.

Veliki petek.

Prišel je Veliki petek, največji in najlepši praznik vseh, ki smo kruha in pravice lačni, in na ta praznik se je zgodilo v našem stanovanju veliko in vnebovpijoče hudo delstvo: Naš tovariš Peter Novak je z nožem prebodel svojo dobro zakonsko ženo Marijo, da je še isti dan umrla.

Bil je na Veliki petek tako nepopisno lep aprilov večer, kot je mogoče samo na ta praznik. Nebo jasno in globoko, da bi se človek samo zagledal vanj in bi ga gledal, dokler si ne bi opijanal srca kakor z dobrim, močnim vinom. V našem okraju je že legal mir na ulice in srca, kakor se to zgodi samo ob našem prazniku: resen in svet mir. Iz tovarne se je naglo, v sunkih dviga' črn dim proti jasnini in je grdo umazal velik del lepega, svetlega neba, da nam je res bilo hudo, ker so nam zaprašeni ne le obrazi in srca, ampak celo naš sveti, veliki praznik je grd in umazan s sajami.

Na našem dvorišču je že zelo prijetno dišalo po Veliki noči, poticah in mlečnem kruhu.

Petra Novaka zakonska žena Marija je isti večer zamesila potico in jo je pekla. Zastavila je tri rjuhe, ker Velika noč ne sme biti pri dobrih kristjanih brez kolačev. Barvala je tudi tri pirhe; eden je bil že čudovito lep, temnordeč in svetel in majhnemu Lojzku, ki ga je držal, so bili vsi prsti od njega prijazno rdeče umazani. Približala se je Velika noč in kaj je Velika noč brez okroglih umazanih otroških rok?

Novakova Marija je bila majhna, drobna grešnica pred Bogom in svetom in tisto popoldne na naš veliki praznik se je nabrale toliko spokornih misli v njenem srcu, da so ji solze same tekle po licih: Vse življenje je bilo jasno pred njenimi očmi, vse življenje brez velikega veselja in brez edinega trenutka, ki bi bil vreden trpljenja in življenja. Kapale so solze na pirhe in so se topile in barvale na njih, da so bile velike in krvave, padale so na zlate Lojzkove lase in so blestele na njih kot lepa krona biserov. Mati umira in zapušča krono solza in trpljenja sinu, ker večer je krogotok življenja in zakladi revščine se podedujejo v neštevilnih rodovih . . .

In ko je bilo Marijino srce polno kesanja nad življenjem in ni bilo nikogar, da bi mu izlila vso svojo revščino, je prišel Peter

domov, pijan in resen, kot se spodobi na naš veliki praznik.

Marija je slišala njegov korak in se ni ozrla. Vse gorje se je samo še višje dvignilo v prsni in je bilo še veliko hujše in težje.

Peter se je ustavil sredi kuhinje in se je ozrl:

»Ali sem pes ali človek, da me nihče ne pogleda?«

Lojzek se je še tesneje skrtil za mater, Marija pa je čutila, da ji še hitreje tečejo solze v barvo in po rdečih pirhih.

»To je dom . . . Hu!«

Potegnil je klobuk z glave in ga je skušal strgati, pa ga ni mogel; sunil je z nogo ob mizo, da je poskočila skleda z barvo, in je škripal z zobmi.

»Vedno ta obraz, kot bi bil ne vem kak razbojnik, ki ga ne more človek pogledati, da se ne zjoka . . .«

Tedaj je Mariji gorje prekipelo:

»Ko pride Velika nedelja, sedeš k mizi, in če ne bo mlečnega kruha in potice, začneš razbijati in vsi bomo krivi, ker si zapil.«

Solz si ni nič več brisala, tekle so naglo in vesele po spokornih licih.

5. **Odškodnina pri nezgodah.** Kdor postane za delo nezmožen vsled kake nezgode v tovarni, in je vsaj tri leta delal, dobi ravno tisto odpravnino, če ni bil nezgode sam kriv.

6. **Veljava.** Nove določbe veljajo samo za tiste delavke in delavce, ki stopijo v pokoj po 1. januarju l. 1907. Za nazaj ne veljajo.

7. **Začasnost.** Mi imamo iz najboljšega vira poročilo, da je to zboljšanje samo začasno. Če bi še kaj časa trajalo, dokler se ne uvede splošno stanovsko zavarovanje, je že zdaj pri finančnem ministrstvu namen iznova zboljšati preskrbinske razmere.

Vsak tobačni delavec in delavka, ki pregleda ta določila, vidi, da so pomankljiva. O tem bodo govorili naši shodi. Zato za danes ne rečemo drugzega, nego to-le: Nekaj je! Če bomo skupaj dejali in pridno delali, dosežemo več. Zato pa, delavci in delavke, podpirajte »Podporno društvo«, obiskujte njegove shode in ne pozabite, da ima za vsako tako delo časopisje ogromen pomen. »Naša Moč« naj bo v rokah vsakega našega zavednega delavca in delavke.

Med brati in sestrami.

Bištrica v Rožu. Kršč.-soc. pevsko društvo priredi dne 11. novembra ob 3. uri popoldan v Svečah pri Adamu veselico s sledečim vspešnim: 1. Poučen govor; Dr. Ehrlich. 2. Tamburanje in petje. 3. Šaljivi nastop. 4. Vaški skopuh. Vstopnina 20 krajcarjev. Vse prijatelje društva vabi od blizu in daleč, posebno še jeseniške delavce, k obilni udeležbi odbor.

Bištrica v Rožu. Da se hočejo tukaj delavci strokovno organizirati, je nasprotnike silno razburilo. V svoji zmedenosti so klicali na 4. novembra v Sveče shod, na katerem so na neravno lep način zabavljali čez duhovnike in kranjske Slovence. Namen shoda je bil vzeti ljudstvu zaupanje do duhovnikov in oplašiti delavce pred organizacijo. Ali bridko so se varali. Prvi govornik je nastopil gozdarski oskrbnik I. Mauer. Ni še dolgo govoril, že se je spravil na duhovnike, češ, da je njih delokrog v cerkvi, ne pa v javnosti. Da, gospod, in vaš pa v pisarni in vaših žagah, da vam jih nekega lepega dne voda ne odnese, ne pa na protidelavskih shodih. Rekel je tudi, zakaj kličemo kranjske Slovence, da nas poučujejo, saj med Korošci in Kranjci še nikoli ni bilo prijateljske zveze, saj nas narava sama loči s skalnimi gorami. No, če vam prihod kranjskih Slovencev ni všeč, pa napravite ograjo pred predor. Vemo, da Nemci Slovence še nikoli niste ljubili, ali med koroškimi in kranjskimi Slovenci pa je bila še zmiraj prijateljska zveza. Najbolj trdna

zveza pa se bo napravila med jeseniškimi in bistriškimi delavci; o tem smete biti prepričani. Da nas ločijo skalnate gore, je sicer res, ali zdaj se je tam Področico nekje napravila neka luknja, skozi katero bomo hodili Slovenci semintje. Ta luknja ni bila samo zato narejena, da bi Nemci zidali nemški most do Adrije, ampak tu bo pihala združena delavska in slovenska sapa, ki bo odnesla marsikakega nemškutarja tja, kjer poper raste. G. zdravnik je nastopil med govorniki in je povedal, da je tudi on Korošec. Rekel je, naj bi ostal med koroškimi Nemci in Slovenci mir, kakor je bil dozdej. Vprašamo vas: kdo pa krši mir? Menda Nemci, saj v nobenem uradu nočejo več razumeti Slovencev; tudi za vas bi bilo dobro, če bi znali par slovenskih besedi, saj bi lažje opravljali svoj posel pri bolniških. Končno se je vzdignil prebrisani Košičev Pepček. Pravil je, da je ravno nemška stranka storila, da so vsi kmetski pridelki dražji, da ima živina višjo ceno; s tem je hotel gotovo vse konsumente na svojo stran dobiti, katerih je v naši občini največ. Po končanem zborovanju pa so bili delavci vsi enega mišljenja: Glejmo, da se strokovno združimo, ker sicer bodo še jermena raz nas rezali. Tako so se nasprotniki s tem shodom zopet blamirali.

Iz Idrije. Zadnja številka »Napreja« je ponatisnila notico »Slov. Naroda« z dne 12. oktobra, pod naslovom: Davčna moč našega mesta. Mi ne bomo ponatiskovali cele notice, ampak le zadnjih par besed »Sl. Naroda«. Ker mora občina dobiti pokritje za svoje tekoče izdatke, bo treba zadolženja. Za prihodnje leto pa je 100% občinska doklada neizogibna. »Naprej« pa še zraven pristavlja: (Vsak občanar naj to prebere. Obširno bomo o tem govorili prihodnjic.) Mi pa tudi priporočamo občinarjem, naj to preberó, pa tudi resno premisljijo. Obširno bodo res soc. demokrate govorili prihodnjic, mi pa vemo že danes, kaj bodo govorili. Ko bode prišel čas za povišanje doklad s 75% na 100%, bodo ti ljudski prijatelji shod sklicali ter na shodu občinarjem pesek v oči metali: »Le dovolimo zvišati doklade, ali teh 25% se mora porabiti samo za zidanje delavskih hiš.« Tako so nam pred leti tile snubači liberalcev za povišanje doklad s 50 na 75%. Mi pa priporočamo občinarjem že sedaj, da kadar bode prišel tisti čas, naj se nikar več ne vsedajo na Kristanove limanice; sedaj so pač že prepričani, kako so limanice namazane s sladkimi besedami, okus je pa vendar le grenak. Doklade smo namreč že občutili, delavske hiše pa nobene še dosedaj videli.

Jesenice. (Socialni odsek.) V 44. štef. »Gorenjca« sem čital članek, v katerem se svetuje delavcem, naj se mene vpraša, kaj je s socialnim odsekom. »Slovenski Narod«, na katerega se zavedni delavci prav malo

oziramo, je svoj čas pisal, da na Jesenicah socialni odsek spi spanje pravičnega. Zato pa kot načelnik odseka sledeče odgovorjam: Res je, da je socialno delo za nekaj tednov počivalo in sicer v pisarni, v kateri je nastavljen kot uradnik in kot občinski tajnik g. Humar, in v kateri dosedaj še ni bilo nikakega delavskega zmisla. Čudno je pa vse eno, da g. Humar že poprej ni pojasnil v imenovanem listu, zakaj in od katere strani je bilo ovirano socialno delo. Zato vam na kar naravnost svetujem, g. Humar, da o stvari, katere ne spadajo v vaše področje, se nikar ne vtikajte. Na dopisovanje občinskega tajnika v razne liste se v prihodnje ne bomo ozirali, kajti jaz kot načelnik socialnega odseka sem delavcem že tako popolnoma na razpolago, da pojasnim kar je potrebno. Zato si pa nalagam dolžnost, da poročam v našem cenjenem listu »Naša Moč«, da sem dne 2. novembra dobil poročilo od županstva, ki se glasi: Občinski svetnik g. Anton Pongratz je pritožbi na deželno vlado in na c. kr. okr. glavarstvo umaknil; ta dva urada naznanjata, da sta pritožbi vsled tega postali brezpredmetni in da socialni odsek lahko deluje v zmislu sklepa občinskega odbora z dne 16. avgusta 1906. Nato sem sklical odsekovo sejo, katere so se udeležili sledeči gospodje: Dr. F. Kogoj, kot župan, župnik Zabukovec, učitelj Fabinc, G. Ivan Frjan se je pa opravičil: moram povdarjati, da imenovani gospod še ni udeležil nobene odsekove seje, ki se jih drugi kaj pridno udeležujejo. G. županu sem sporočil, da je po sklepu prve odsekove seje imenovan kot zdravniški izvedenec v odseku, kar je tudi rad in drage volje sprejel in tem povodom tudi obljubil, da se hoče ne le kot župan, ki ima že tako pravico, marveč kot član odseka udeleževati se odsekovih sej in da hoče pospeševati socialno delo v jeseniški občini, za kar mu moramo delavci priznati vso čast. Toliko torej pojasnila za enkrat o socialnem odseku. Ivan Krivec, načelnik socialnega odseka.

Krvoses kapitalizem.

Nesreče na Savi.

Potreba zavarovalnice za nezgode. Letošnje leto je za Savo nesrečno leto. Koliko delavcev se je že ponesrečilo; po štirje so kar vedno v dež. bolnišnici. Ozdravi se pa tako, da je potem za tisto delo nezmožen, ki ga je preje opravljal. Kako bode revež opravljal težko delo, če je po obrazu opečen ali ima oči pokvarjene, so tudi, ki so po celem životu opečni. Telo nima več moči, zraven je pa še roka za nič. Koliko jih je prste izgubilo ali pa noge pokvarilo. Ravnatelj res skrbi, da dobe taki

»Kdo zapil? Jaz zapil? Kdo vas živi in kdo skrbi zate? Koga sem še jaz v svojem življenju koščeka kruha prosil? Nikogar in nikdar ne bom nikogar . . . Lahko bi šel in bi vse zapil in kaj bi vi potem?

»Pojdi, le pojdi, ne bo nam težko.«

»Hu . . . Ali sem jaz pes, te vprašam, da se me upa kdo poditi? Mene, ki vas živim in vse redim . . . Pa pojdem, bomo videli.«

resen, ker mu je bilo res hudo in je bil prešel je gologlav skozi vrata. Obraz ves pričan, da so vsi ljudje krivi pred Bogom in pred njim.

V Mariji je vsplapolal srd nad seboj, nad izgubljenim življenjem, nad njim in nad vsem svetom. Pograbila je njegov zmečkani klobuk s tal in ga vrgla za njim. Vsa se je tresla in kapljice krvi ni bilo v njej.

»Na, falot, pojdi! Kdo te drži?«

Peter je stal v vratih in se obrnil. Njegov obraz je bil strašen, obrvi visoko na čelu in preteče.

»Čakaj! Bomo videli, kdo pojde!«

Zagrabil je prvo skledo in jo treščil ob tla. Potem je razbil dva krožnika in črepinje poteptal. Nato je prijel steklenico in jo vrgel v okno, da je steklo glasno zažvenketalo.

Marija je stala v kotu, zdelo se je, da je večja in blede kot smrt. Lojzek je široko odprl prestrašene oči, kot bi naenkrat zagledal vse svoje življenje; tiščal je trdo pih v rokah in se ni ganil in tudi jokal ni.

Peter je razbijal kozarce in je bil vedno bolj divji.

»Jaz sem kupil, jaz sem gospodar, jaz pobijem, če čem. Na, tu imaš, vidiš, takole!«

Bilo je polno črepinj in samo ena skleda — lepo bela in z zelenimi rožami — je visela na steni. Marija je vztrepetala:

»Dobro, pobijmo vse! Na, vidiš, lepa je, najlepša in zadnja, po poroki si jo kupil. Tvoja je — udari!«

Podala mu je skledo in je čakala. On je obstal in je težko dihal. Pogledal jo je in naenkrat mu je levo lice vztrepetalo:

»Prav, daj sem!«

Visoko je dvignil nad njo, ravno nad glavo. Zamahnil je z vso silo, a ona je skočila na stran, skleda se je razletela na sto kosov.

»Čakaj! Bomo videli!«

Skočil je za njo in je ovil njene tanke, že nekoliko sive lase okoli roke in . . . Takrat se je zgodilo vnebovpijoče hudodelstvo v našem stanovanju.

Lojzek je zakričal. Pirh mu je padel iz roke in on sam je omahnil na kolena. Ko smo prihiteli mi dobri sosedje, je imel krvave roke in krvave zlate lase, lepo dedščino in dragocen spomin od dobre matere. —

Ko je bilo na Veliko nedeljo najlepše solnce popoldne, ko so vsi ljudje hodili s praznikom na obrazih in v srcih po lepem, svetlem mestu, ko se je vse smejalo in je povsod dišalo po velikonočni radosti in prazniških kolačih, takrat smo jo pokopali, mi njeni dobri sosedje. Šli smo skozi mesto, da so se ljudje ustavljali in zrlji za nami z nevoljo in začudenjem. Bili smo namreč vsi žalostni in tihi in smo motili lepi praznik.

Vidi se, da je vse jako lepo na svetu, samo naše življenje je umazano in grdo. Kakor bi se dvignil v lepem aprilovem jutru, ko je vse svetlo in solnčno in toplo, na sinjem nebu iz tovarniškega dimnika oblak dima in bi umazal velik kos jasnine . . .

reveži delo, a lahko delo je pa tudi slabo plačano. Kako naj živi z dvema kronama sebe in družino v naši draginji, to si vsakdo lahko sam misli. Ko bi bili mi delavci zavarovani pri kaki zavarovalnici zoper nezgode, bi zavarovaneec nekaj dobil od zavarovalnice, nekaj bi pa zaslužil, tako, da bi se živel. A žalibog tega pri nas ni. Koliko se je že opominjevalo in slikalo žalostne razmere, pa nič ne pomaga. Može od bratovske skladnice so že večkrat rekli, da se bo ustanovilo tako zavarovanje. Volimo delavci kogar hočemo, nič ni. Ne vemo, ali so tihi pri sejah kot lipovi bogovi, ali jih gospodje ne poslušajo. Pomislite može, zakaj smo vas volili! Pomislite, koliko je pohablencev in koliko jih bo še tako nesrečnih kot smo mi. Leto gre h koncu. Ali bo zopet minilo, da se ne bo nič storilo? Može, če imate kaj srca do svojih ponesrečenih sobratov, delajte na to, da se savški in javorniški delavci zavarujejo proti nezgodam. Čas beži, revščina se množi, delajte, ne spite!

Sava. »Vode nam manjka« — pod tem geslom so nas valjače silili k nedeljskemu delu, do katerega imajo naši gospodje jako veselje. Od samega veselja so najbrž pozabili, da bodé sedaj, zlasti v jesenski dobi, nastalo deževje, in vsled tega voda narastla, da bi se med tednom popolnoma lahko podelalo, kar pride iz Martinovih peči. Gospodje tega niso uvideli, da kadar bo vode zadosti, pa materijala ne bo, zlasti na tako zvani grob-štreki, ker se Martinove peči vedno popravljajo. Sicer pa ne vemo, ali savški valjači res ne znajo v tem oziru trezno premisliti. Zato je pa res treba predvsem misliti nato, da bi splošna delavska zahteva popolnega nedeljskega počitka že skoraj postala zakon. Na drugi strani pa moramo pripoznati, da nam v resnici vedno vode manjka, in sicer dobre pitne vode. Res je, da so napeljane cevi po zraku čez Savo, po kateri prihaja nekaj, komaj užitne vode, katera se v poletnem času po pekočem solncu popolnoma izpridi. Sedaj je pa Sava, ki je vsled deževja silno narastla, še to vse potrgala, tako, da je savška tovarna popolnoma brez zdrave pitne vode. Bode mo videli ali bo načelnik soc. odseka tozadevno kaj vedel vpoštevati.

Medvodami. Že dolgo se nismo nič oglasili, gospod urednik. Pa ni vse tako v redu, kakor kaže naš molk. Mislili smo, da bo sedaj kaj boljše, pa je še vedno pri starem. Že velikokrat smo vam mislili kaj sporočiti, pa se bolj težko pripravimo. Ali sedaj nam pa ni mogoče več molčati, ker pri nas je vedno slabše. Tovarno imamo tako urejeno, da nas je sram povedati. Po drugih tovarnah delajo takrat lažje, kadar j več vode, pri nas pa je ravno narobe. Kadar pride malo grda voda, takrat ustavimo. Tedaj pa pravi naš gospod ravnatelj oziroma nadposlovodja: Nimamo dela, pojdite domov krompir kopat, ali kamor hočete. Tako ali kako drugače nas odpravi in zraven se še norca dela. Ko pa pridemo zopet čez dva dni, ali zopet čez tri dni na delo, pa zopet iz nas norce brije, češ, ako še poznamo stroje. Mi pa vprašamo: Ali je to prav in dobro, da moramo vsako nedeljo delati, vse umazarije omesti, ki bi jih pač lažje takrat, ko je grda voda. Takrat pa smo doma in se človek od dolzega časa nima kam djati. Ko pa začnemo, pa pravijo: Zdaj jih pa dobro naženite, da bomo noter doprinesli, kar smo zamudili. Seveda tovarna bo falirala, če en čas stoji, delavec pa ne vidi v tej veliki draginji. Posebno je to hudo za nekatere, ki pridejo ure daleč samo čevlje trgat do tovarne. Zato pa naravnost zahtevamo od Vas gospod ravnatelj in g. nadposlovodja, da nam v takem slučaju pol sihta plačate, kakor smo že imeli, ali pa delo daste. Kar je že bilo, to naj bo, ali pa tovarno tako uredite, da bomo lahko zmiraj delali. Naš zaslužek je še vedno neznošno slab. Na prošnjo, ki smo jo vložili za povišanje plač ni nobenega odgovora, dasi je že štiri mesece. Za nas se nobeden ne pobriga, taki so naši gospodje.

Z lastnimi močmi.

V strokovnem društvu na Savi bo v nedeljo ob štirih popoldne javno predavanje. Predaval bode gospod dr. V. Pegan. Delavci, udeležite se ga čim najobilnejše!

V delavskem društvu v Preski se vrši v nedeljo dne 11. t. m. predavanje. Delavci, udeležite se ga!

I. ljubljansko delavsko konsumno društvo dobro napreduje. Povodom škontracije dne 31. pretečenega meseca pokazal se je sledeči uspeh: Premoženje: v gotovini 5571.71, v inventarju 2260.45, v terjatvah pri članih 3500.24, v naloženih glavnica 410, v kavciški terjatvi 491.53, v blagu 15.528.03 K, skupaj 27.761 K 96 v. Dolgovi: na rezervnem zakladu 1644 K 5 v, na deležih 13.332 K 86 v, na dobičku iz leta 1905 368 K 50 v, na neplačanih računih 7118 K 54 v, svota 22.463 K 95 v. Ako se od premoženja 27.761 K 96 v odštejejo pasiva 22.463 K 95 v, ostane dobička 5298 K 1 v, kar je z ozirom na promet 57.003 K 47 v precejšnja svota in je s tem vsaj 5% dividenda zagotovljena.

— Poroča se nam tudi, da bode to nedeljo proti večeru v društvenih prostorih zabavni sestanek — Martinov večer — in vabimo vse člane, da se ga kar v najobilnejšem številu udeleže. Točil se bode med drugim tudi najfinejši doleński mošt iz Leskovca. Člani, ki žele naročiti premog, naj se oglase v zadružni pisarni ali pri prodajalki. Oddaja se po 1 K za cent, če se ga vzame vsaj 20 centov. Ker bode društveno vodstvo sladkor v kratkem podražilo, se vsi člani opozarjajo, da se z njim založe še o pravem času.

Okno v svet.

Volivna reforma v državnem zboru. — Delo za volivno reformo je močno napredovalo. Prišla je že pred državni zbor. Prišla je v razpravo v obliki nujnega predloga. To pa zato: Nasprotniki vol. reforme so hoteli vložiti v zbornici veliko število nujnih predlogov, da bi se volivna reforma močno zakasnila, ali pa bi sploh ne prišla pred ta državni zbor, ker je poslaniška doba že pri kraju in se morajo v kratkem vršiti nove volitve. Nasprotniki so si mislili: Če se vol. reforma ne sklene do volitev, potem se vrše nove volitve po starem načinu in mi bomo zopet prišli v državni zbor za 6 let. Toda to je bil slab račun. Poslanec dr. Gesman je vložil nujni predlog, ki zahteva, da pride vol. reforma v zbornici takoj v razpravo. Tedaj pa so ljudski sovražniki zagnali velik vrišč. No to jim vse skup ni nič pomagalo. Nujni predlog je bil sprejet in sicer s tako večino, ki nam daje upanje, da vol. reforma v državnem zboru kmalu in gotovo prodere. — Treba pa je, da vsaj nekoliko omenimo »požrtvovalno« delovanje »dobrega človeka« ljubljanskega poslanca dr. Ivan Tavčarja. Ta mož, ki je prišel iz ljudstva, napihnilo pa ga je bogastvo in ošabnost, prekaša v sovraštvu do vol. reforme in ljudstva daleko vse druge močtee. Zbornični kričači so ga izvolili za svojega govornika proti vol. reformi. Govoril je poldrugo uro in njegovo glasilo »Sl. Narod« pravi, da ga je zbornica poslušala z zanimanjem. Resnično, njegovi govori so res zanimivi, ker ni ga menda človeka, ki bi nosil v svojem srcu toliko sovraštvu do ljudstva, kot on. No, njegove lementarije niso prav nič pomagale njegovim zborničnim klovnom. Nujnost je bila sprejeta s tako večino, da naj si dr. Tavčar trka na prsi in reče: Še en tak govor, pa bo vol. reforma sprejeta. Konec bo mojih kozlarij in šel bom v zasluženi pokoj. Mi pa samo še pristavljamo »Amen«. Naj v miru počiva!

Povišanje plač mestnim uslužbencem.

Občinski svet ljubljanski je v seji 6. t. m. zboljšal plače uradnikom, policajem in uradnim slugam.

Mi smo veseli, da so vendar enkrat dobili uradni slugi in pa policaji malo boljše plače. Posebno policija ki je v vedni vojski je bila za svoje naporno delo res slabo plačana. Toda zvišale se niso plače mestnim

delavcem. Gospod župan, ki ga je samo delo za narod, si da dovoliti znatno večje dohodke za svoje županovanje. Mestni delavcipa, ki so izpostavljeni šikanijam raznih trebušnih paznikov in ki morajo ob vsakem vremenu in ob vsakem času opravljati težko in umazano delo — ti ne dobe nič. V tem se zrcali smisel našega gospoda župana in obč. sveta, za blagor delavskih slojev. Kamovo društvo »nižjih slojev« ima priliko sedaj dobiti nekaj častnih članov. Vzrok: pripomogli so boljšim plačam delavcev.

Zvišanje plač uradnikom se je vršilo prav po navadni šabloni, tisti ki so imeli vže do sedaj dosti velike plače imajo največ zboljšane, nižji uradniki in slugi pa le malo.

Seveda je to menda liberalno. G. župan ki bo dobival sedaj letno 10.000 kron plače, naj pomisli da se tega denarja drže krvave srage delavcev in obrtnikov. Ljubljana ni veliko mesto in nje prebivalstvo ne bogataši. Pribiti moramo besede dr. Trillerja, ko se je, ko je bil predlog sprejet, zahvaljeval županu (menda za to, da si je pripisal največji priboljšek. Op. stavca), češ, da je storil veliko soc. delo. Res je, toda to soc. delo je pomanjkljivo. Delavcev, ki imajo na dan 80 krajc. plače se ni spomnil in dokler se jih ni spomnil in dokler se jih ne spomni je vse njegovo socialno delo le pesek v oči javnosti. Sicer pa se bližajo poleg drugih tudi občinske volitve, kjer delavci itak nič ne pomenijo, ker nimajo glasu, ampak je treba le tiste bolj mazati, ki glasujejo. Gospod župan! spopolnite Vaše socialno delo in zboljšajte plače ubogim delavcem. Potem Vas bomo pa hvalili.

Kdo plača bolnišnici stroške? Svoj čas smo poročali v našem listu o slučaju, ki se je pripetil nekemu našemu somišljeniku. Le-ta je namreč član okr. bolniške blagajne in je bil vsled boleznii oddan v tukajšno deželno bolnico, kjer je bil nad dva meseca. Okrajna bolniška blagajna je plačala zanj kot za svojega člana oskrbovalne stroške bolnišnici le za štiri tedne, — kar odgovarja pravilom in zakonom. Mestni magistrat terjal je pa od njega potem plačilo onih stroškov, ki so nastali za njegovo oskrbo v bolnišnici za peti in nadaljne tedne. Le-ta se je pa tej zahtevi uprl, trdeč, da on v plačilo teh stroškov ni zavezan, ker je član bolniške blagajne, ki ima v slučaju boleznii zanj skrbeti na ta način, da mu dá brezplačno zdravlila in zdravnika, in mu izplačuje tudi tedensko bolnišnico najdalje 20 tednov — ali pa plača zanj bolniško oskrbene stroške za prve štiri tedne, za ostali čas pa bolniščino — če je tudi v bolnišnici preskrbovan, — njemu samemu izplača, kar se je v tem slučaju tudi zgodilo. Deželna vlada za Kranjsko v Ljubljani je z razpisom z dne 27. aprila 1905, št. 5545 magistratno plačilno povelje razveljavila z ozirom na določila § 8 in 64 zakona o zavarovanju delavcev za slučaj boleznii, rekoč, da se od zavarovanca ne more terjati plačilo teh stroškov, četudi se mu je za čas, ko je bil v bolnišnici oskrbovan, bolniščina izplačala. Ker je pa deželna vlada v tem odloku tudi namignila, da ima te štiri tedne prese-gajoče stroške trpeti in plačati okr. bolniška blagajna, čutila se je le-ta prizadeto in se je proti temu pritožila na ministrstvo za notranje zadeve. Le-to je pa z razpisom z dne 28. oktobra 1905 št. 29590 razsodilo, da po preteku 4 tednov narastli stroški javne bolnišnice za preskrbovanje blagajniškega člana ne zadenejo niti bolniške blagajne, niti člana-zavarovanca samega, kajti zakon o bolniškem zavarovanju delavcev ne pozna direktne povračilne zahteve bolnišnice do zavarovanca, pač pa v § 62 določa, da se ne smejo zakonite pravice oziroma terjatve zavarovanca krčiti v nikakem oziru. Sedaj je pa nastalo vprašanje, kedo ima plačati te stroške deželi, kot upraviteljici ljubljanske deželne bolnice? — Ker je bil deželni odbor mnenja, da dežela ni zavezana teh stroškov sama trpeti, — se je proti temu pritožil na zadnjo instanco, na upravno sodišče na Dunaju. Upravno sodišče je pa z sodbo z dne 28. sept. 1906 št. 10.186 ex 1906 pritožbo deželnega odbora zavrnilo. V

razlogih se povdarja, da se je določbo § 8. odstavek 3. zakona o bolniškem zavarovanju delavcev — kateri določa, da ima bolniška blagajna plačati za svojega člana le 28 dnevne bolniškopreskrbovalne stroške — hotelo le zboljšati premoženjsko stanje bolniških blagajn, — ni se pa hotelo to bolniškim blagajnam odvzeto breme zvaliti nazaj na zavarovanca in ne pridejo tukaj tudi premoženjske razmere zavarovanca popolnoma nič v poštev, ker se zdravljenje in oskrbovanje v bolnišnici, — vsled zakona zavarovalnega člana vrši temeljem določil tega zakona, kateri pa izključuje vsako povračilo od oskrbovanca. — Opozarjamo vse člane bolniških blagajn na to silno važno razsodbo, in veseli nas, da jo je dosegel ravno naš somišljenik.

Bele sužnje. Pred dunajskim sodiščem je bila te dni obravnava proti neki ženski Riechl in njenim pomočnicam pri izvrševanju najsramotojšega obrta. Najeto je imela na Dunaju celo hišo za 15.000 kron. Notri pa je bilo do 20 deklet. Nepopisne podlosti so prišle pri preiskavi na dan. Lastni oče je n. pr. prodal v to hišo svojo hčer, da je dobival od Riechlovke na mesec nekaj kronic. Dekleta niso smele same nikamor; če so hotele zapustiti hišo, jim je žugala Riechlovka s policijo, odgonom in prisilno delavnico. Policija je držala z babo; podkupljeni komisarji niso hoteli videti nobenega nereda. Izkoriščanje je bilo ogromno. Nad 30 tisoč kron je spravila grda baba na leto; nesrečne sužnje pa so imele pri nji vedno dolgove, ker se jim je vse strašno drago zaračunalo. V Ljubljani smo imeli ravno isto: podkupljene komisarje in grozovito oderuštvo. Edini odgovor, ki ga moramo dati v tem oziru, slove: Proč s takimi hišami! — Poštene ameriške in angleške ženske so v močnih zvezah dosegle to za Angleško in mnogokje v Ameriki. Pri nas se pa nihče ne gane.

Svobodomiselna organizacija. Na Češkem izhaja že drugo leto list z naslovom »Volná myšlenka« (»Svobodna misel«). V njem se napad vsako versko mišljenje. Zlasti pa katoličanstvo. V svoji zadnji številki pa prinaša ta list članek v slovenščini podpisan: »Pripravljala skupina slovenske »Svobodne misli«. V nji se pozivljejo Slovenci, naj vstopijo v to novo organizacijo in povedo tudi, da je glavni njihov namen zagotoviti pri svojih udih, da se ne bodo dali prevideti na smrtno uro. Še tega je bilo treba. Najznačilnejše pa je, da stoji na čelu tega gibanja duhovniški odpadnik Aškerc.

Socialna demokracija in judje. Judovski list »Die Welt« objavlja tole vest:

»Ker avstrijskim soc. demokratom vedno manjka denarja, jim je judovska pomoč popolnoma všeč. Danes ne mine skoraj nobenih volitev, da ne bi fehtali pri judovski gospodi. Še pri zadnjih dunajskih občinskih volitvah je priobčil »Der jüdische Arbeiter« oklic soc. demokratskega vol. odbora na bogate jude, ki v njem prosijo z ozirom na »posurovelni antisemitizem« za podporo vol. skladu. »Arbeiter Zeitung« je najljubše glasilo mnogih premožnih judov in še enkrat jo je rešil judovski kapital, da ni propadla. Tudi poljsko glasilo g. Dašinjskega je več kot enkrat prejelo podpore od bogatih judov. Sijajni soc. demokratski »Delavski dom« na Dunaju, ki je več stotisoč vreden, se ima zahvaliti za svoj postanek denarju judovskih kapitalistov, ki so zraven še člani dunajskega judovskega verskega predstojništva.« Naj se soc. demokratje lepo z judi dogovore, da jih ne bodo tako izdajali.

Sicer bomo še večkrat prišli v priliko, da bo Kristan klel, če mu bo kdo jude tiščal pod nos. Mi nismo krivi, da je tako. Nam ne da nihče nič; zato imamo pa dovolj poguma, da bičamo vse, kar ni poštenega, magari če so tudi judje ali pa soc. demokratje.

»Prometna zveza« (Verkersbund) se imenuje strokovno društvo železničarjev, ki nočejo podpirati judovske organizacije. Društvo obstoji šele par let in vendar ima zapisati takih uspehov, kakor jih nimajo soc. demokratje, dasiravno obstoji njih društvo že par desetletji in akoravno se bahajo da imajo v svojem društvu mnogo več članov kot »Prometna zveza« ki ima okroglo

6000 članov. Tudi med Slovenci je nad 300 železničarjev članov te zveze. Omenjamo le par podatkov zadnjih šest mesecev. Zveza je izdala samo za pravno varstvo skoro poldrugi tisoč kron. Za mrtvaščino pa 12.400 kron. Mrtvaščina se izplača v znesku 200 kron, če umrje član, dobi družina ta denar. Tudi če žena umrje, dobi mož 200 kron. Tudi drugih podpor se je članom veliko izdalo. Predvsem je to društvo važno za to, ker daje brezplačno pravno varstvo članom. Nasprotno pa v soc. demokratskem

društvu ne delajo prav nič drugega, kot da agitirajo za židovsko soc. demokracijo in razširjajo slabo časopisje. Tu se dosti jasno vidi, da soc. demokraciji ni za to, da bi pomagala delavstvu, ampak da gleda le na to, da pomaga svojim voditeljem, ki so po večini židje, ali pa so napolnjeni z istim duhom. Zato pa naj slovenski železničarji nikar ne odlašajo stopiti v »Prometno zvezo« da se tako priklonijo močni in dobri organizaciji, ki jih bo ščitila.

Ljubljana

Stari trg 10.

Ivan Podlesnik ml.

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji.

Velika zaloga. ✕ Solidno blago.
Zmerne cene.

(Sklicateljem na ta oglas znaten popust.)

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem moške obleke, kakor tudi vsakovrstne uniforme, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi že kupljeno blago v delo.

Izdelujem vse po najnovjšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo konfekcij, oblek za prodajo, od najpriprostejše do najfinejše izvršitve. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

8 52—12

dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!